

نقش حضور گشتی‌های پلیس در اماکن و محله‌های جرم‌خیز در پیشگیری از جرم

امیرحسین اسرافیلی

چکیده

گشت‌های پلیس با حضور خود با توجه به نیاز در اماکن و محله‌های جرم‌خیز، می‌توانند نقش عمده‌ای را در پیشگیری و مبارزه و برخورد با جرائم صورت‌گرفته ایفا کنند. گشت‌های پلیس به‌عنوان نیروهای واکنش سریع - که در حال حاضر به پلیس ۱۱۰ معروف شده - عمل می‌کنند؛ چراکه در محلی که جرم صورت می‌گیرد، به حضور پلیس نیاز است که از طریق ستاد فوریت‌های پلیسی با اولین گشت پلیس نزدیک محل وقوع جرم یا نیاز پلیسی تماس برقرار کرده و گشت را به محل مورد نظر اعزام می‌کنند. پیشگیری از جرم امروزه با این‌که بر عهده نیروی انتظامی نیست (و به گفته معاون اجتماعی ناجا مثلاً در مورد مبارزه با مواد مخدر ۱۳ سازمان، در خصوص ترافیک ۱۷ سازمان و در مورد مسائل اجتماعی ۲۷ سازمان مسئول هستند) اما پلیس نیز حرکت نوینی را آغاز کرده است و مردم نیز در مورد امنیت بیشترین انتظار را از پلیس دارند. مقام معظم رهبری نیز در این مورد می‌فرماید: «وظیفه نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم، حضور مقتدرانه در همه نقاط است که این مسئله باید تقویت شود. انتظارات جامعه از نیروی انتظامی، قدرت و اقتدار، هوشمندی و پیچیدگی، سالم و امین بودن، سریع و به هنگام بودن، رعایت ادب، داشتن روحیه بیان و تفاهم است.» شناسایی محله‌های جرم‌خیز، افزایش گشتی‌ها، تجهیز گشت‌ها، آموزش تخصصی حضور محسوس و نامحسوس و ریشه‌یابی جرم از نکاتی است که در مورد حضور گشتی‌ها در اماکن جرم‌خیز باید بدان توجه داشت.

هرگونه استاده از این مطالب فقط با ذکر نام دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا مجاز می‌باشد

واژگان کلیدی: پلیس، گشت‌زنی، محله‌های جرم‌خیز، ریشه‌یابی جرم، پیشگیری از وقوع جرم.

مقدمه

گشت‌های پلیس به گشت‌های پیاده، موتوری (دوچرخه‌سوار، موتورسوار، خودرویی)، هوایی (بالگرد و هواپیما) گشت‌های محسوس و نامحسوس تقسیم می‌شوند. این گشت‌ها با حضور خود در اماکن و محله‌های جرم‌خیز، با توجه به نیازها می‌توانند نقش عمده‌ای در پیشگیری و مبارزه و برخورد با جرم صورت گرفته ایفا کنند. گشت‌های پلیس به‌عنوان نیروهای واکنش سریع - که در حال حاضر به پلیس ۱۱۰ معروف شده - عمل می‌کنند؛ زیرا در محلی که جرم صورت می‌گیرد، از طریق ستاد فوریت‌های پلیسی با اولین گشت پلیس نزدیک محل وقوع جرم یا نیاز پلیسی تماس برقرار کرده و گشت را به محل مورد نظر اعزام می‌کنند.

امروزه پلیس به‌سمت پیشگیری از جرم قدم برداشته و با این‌که پیشگیری از جرم جزء وظایف دیگر دستگاه‌هاست، ولی با حرکت نوینی که در ناجا اتفاق افتاده پلیس نیز خواستار بر عهده گرفتن این امر خطیر و ارزشمند است. افزایش گشتی‌های پلیس در اماکن و محله‌های جرم‌خیز یکی از کارهای پلیس پیشگیری است. اما برای کارایی بهینه و مثمرتر این گشتی‌ها باید نکاتی را مدنظر قرار داد. قبل از آغاز بحث چند نمونه از توصیه مقامات کشور در مورد پیشگیری از جرم بیان می‌کنیم. فرمانده کل قوا در مراسم فارغ‌التحصیلی دانشجویان علوم انتظامی فرمودند: «اقتدار در مقابل قانون‌شکنان و رأفت با مردم باید سرلوحه نیروی انتظامی باشد. وظیفه نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم، حضور مقتدرانه در همه نقاط است که این مسئله باید تقویت شود. انتظارات جامعه از نیروی انتظامی قدرت و اقتدار، هوشمندی و پیچیدگی، سالم و امین بودن، سریع و به‌هنگام بودن، رعایت ادب، داشتن روحیه بیان و تفاهم است.

هرگونه استاده از این مطالب فقط با ذکر نام دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا مجاز می‌باشد

نقش حضور گشتی‌های پلیس در اماکن و محله‌های جرم‌خیز در پیشگیری از جرم ————— □ ۶۵

نگرش صحیح به مقوله نظم و امنیت، به‌همراه برنامه‌ریزی علمی، مدیریت قوی و کار بی‌وقفه، نتایج درخشان بیشتری برای نیروی انتظامی و ملت ایران خواهد داشت»^۱.

سردار احمدی‌مقدم فرمانده ناجا می‌گوید: «امروز با فرهنگ‌سازی‌های به‌عمل‌آمده در میان مردم، پلیس به این نتیجه رسیده که پیشگیری اجتماعی بهتر از پیشگیری انتظامی است»^۲.

سردار بتولی، معاون وقت اجتماعی ناجا، اظهار می‌دارد: «با حذف برخی از انتظارهای نابه‌جای مردم و پیشگیری از وقوع جرائم اجتماعی می‌توان احساس امنیت و رضایت مردم را بالا برد.» و خاطر نشان می‌کند: «در کنار نیروی انتظامی، عملکرد سایر سازمان‌ها نیز در احساس امنیت مردم مؤثر است. چراکه در حال حاضر در مورد مبارزه با مواد مخدر ۱۳ سازمان و در خصوص ترافیک ۱۷ سازمان مسئول هستند و این تعداد در مورد مسائل اخلاقی و اجتماعی به ۲۷ سازمان می‌رسد».

افزایش گشت‌های پلیس در اماکن و محله‌های جرم‌خیز یکی از کارهای پلیس پیشگیری است، اما برای کارایی بهتر و بهینه این گشت‌ها باید نکاتی را مدنظر قرار داد:

۱. شناسایی محله‌های جرم‌خیز و افراد مجرم

برای حضور مستمر گشت‌ها باید اماکن و محله‌های جرم‌خیز شناسایی شوند که این کار از طریق پرونده‌های مجرمان قابل شناسایی است. همچنین باید مکان‌هایی که احتمال می‌رود با توجه به شرایطی که دارند در آینده جرم‌خیز شوند، شناسایی شوند. به‌عنوان مثال در این مورد می‌توان از حادثه پاکدشت نام برد که دو شرور، کودکان را در بیابان اطراف شهر در محل کوره‌های آجرپزی پس از آزار و اذیت به قتل می‌رسانند و بعد از حادثه به صاحبان کوره‌ها اخطار و برخی کوره‌ها را نابود می‌کنند.^۴

۱. روزنامه اطلاعات، ۸۳/۷/۱۶

۲. روزنامه اطلاعات، ۸۵/۳/۱

۳. روزنامه اطلاعات، ۸۵/۷/۲۴

۴. روزنامه اطلاعات، ۸۳/۷/۲۳

هرگونه استاده از این مطالب فقط با ذکر نام دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا مجاز می‌باشد

همچنین وقتی که فرد مجرم یا سابقه‌داری به نقطه‌ای نقل مکان می‌کند، باز حضور گشتی‌های پلیس را جهت کنترل وی می‌طلبند که این کار از اختیارات پلیس پیشگیری است. یکی از اماکن جرم‌خیز وجود خانه‌های مخروبه و بی‌صاحب یا باغ‌های رها شده است که به دلیل فوت صاحب ملک یا زندگی کردن وی در خارج از کشور و یا اختلاف بین وراثت و... رها شده و به محل مناسبی برای وقوع جرم تبدیل شده است.

۲. افزایش گشتی‌های پلیس

گاهی به دلیل اجرای یک طرح، پلیس وارد عمل می‌شود ولی به صورت مقطعی، در صورتی که امر پیشگیری از جرم به تداوم و پیگیری همیشگی نیاز دارد. البته ممکن است این امر به دلیل کمبود نیرو یا کاستی‌های دیگر باشد.

۳. مجهز بودن گشتی‌ها

وجود نیروی ورزیده، زنده، مجرب و تجهیزات مدرن از اهمیت بالایی برخوردار است. گاهی مثلا دو نفر نیروی وظیفه بی‌تجربه را در محلی مثل بوستان می‌گمارند که با توجه به جوانی و غرور گاه درگیری‌هایی پیش می‌آید و منجر به استفاده از سلاح می‌شود و پرسنل یا طرف مقابل جان خود را از دست می‌دهند.

۴. استفاده از توانمندی‌های مردم

رابطه تنگاتنگ نیرو با مردم باعث می‌شود مردم گشتی‌ها را به‌عنوان پاسگاه‌ها و پایگاه‌های سیار تلقی کرده و مسائل امنیتی، اجتماعی و... را با آنان در میان بگذارند. این امر در پیشگیری از جرم بسیار مؤثر خواهد بود.

۵. تجهیز گشتی‌ها به سیستم GPS

کنترل گشتی‌ها جهت هدایت آنان بسیار قابل اهمیت است. اطلاع از فعالیت جغرافیایی آنان منجر می‌شود تا نزدیک‌ترین گشت به محل حادثه اعزام شود و یا

هرگونه استاده از این مطالب نظر با ذکر نام و ذکر تحقیقات کاربردی پلیس به تکمیلی نامجا مجاز می‌باشد

نقش حضور گشتی‌های پلیس در اماکن و محله‌های جرم‌خیز در پیشگیری از جرم ————— □ ۶۷

پرسنل خاطی که محل پست خود را ترک می‌کنند، مشخص شوند. نظرات مردم و بازرسی مستمر واحدهای تابع نیز نباید نادیده گرفته شود.

۶. آموزش گشتی‌ها

پرسنل گشت باید آموزش ببینند تا بدانند چه زمانی در یک محل مستقر شوند، چگونه با مردم رفتار کنند، چه زمانی از سلاح و تجهیزات استفاده کنند و ... به عبارت دیگر آموزش‌های انتظامی، روانی، جسمانی و ... باید تقویت شود.

۷. راه‌اندازی گشت‌های تخصصی

به عنوان مثال اگر یک نفر در زمینه جرائم رایانه‌ای از پلیس طلب امداد کرد، یک پلیس عادی با تحصیلات پایین که اصلاً با رایانه سروکار نداشته نباید اعزام شود.

۸. گشت‌های محسوس و نامحسوس

حضور گشت‌های محسوس موجب پیشگیری از جرم می‌شود. چه بسا مجرمان با مشاهده گشت‌های پلیس، خود را باخته و جرم خود را افشا سازند. مردم نیز از این موضوع احساس امنیت می‌کنند. از همین رو است که در جاده‌ها نیز ماکت خودرو پلیس را به نمایش می‌گذارند تا رانندگان متخلف با مشاهده آن به تصور حضور پلیس از جرائم احتمالی خودداری کنند. اما حضور نامحسوس، بیشتر در جهت شناسایی مجرمان و متخلفان کاربرد دارد.

۹. ریشه‌یابی علل جرم‌ها

گشت‌های پلیس می‌توانند با حضور خود در اماکن جرم‌خیز و کسب اطلاعات، به عنوان بازوهای پژوهش ناجا عمل کنند و با ارائه گزارش‌ها در ریشه‌یابی علل وقوع جرم مؤثر واقع شوند.

هرگونه استاده از این مطالب فقط با ذکر نام دفتر تحقیقات کاربردی پلیس به تکمیلی ناجا مجاز می‌باشد

نتیجه گیری

حضور پلیس در محدوده‌های جرم‌خیز می‌تواند نتایج بسیار مثبتی داشته باشد. مجرمان با مشاهده پلیس کارآمد احساس ناامنی و ترس می‌کنند. مردم نیز با دیدن پلیس احساس امنیت خواهند کرد. پس یکی از راه‌های پیشگیری از جرم، حضور گشتی‌های پلیس در مناطق جرم‌خیز است. برای کارایی این گشتی‌ها باید مقدماتی فراهم شود، مثل شناسایی محله‌های جرم‌خیز و افراد مجرم و یا مناطق جرم‌خیز، تجهیز گشتی‌ها به انواع تجهیزات مدرن با توجه به نوع جرم‌خیز بودن منطقه، استفاده از پرسنل مجرب، تجهیز گشتی‌ها به GPS، آموزش‌های کافی، اعزام گشتی‌های مختلف با توجه به شرایط جغرافیایی، اجتماعی، ریشه‌یابی علل وقوع جرم‌ها و

فهرست منابع

- روزنامه اطلاعات، ۸۳/۷/۱۶
- روزنامه اطلاعات، ۸۳/۷/۲۳
- روزنامه اطلاعات، ۸۳/۳/۱
- روزنامه اطلاعات، ۸۵/۷/۲۴

هرگونه استاده از این مطالب فقط با ذکر نام دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا مجاز می‌باشد